Nr 98. Kraków, Piątek 28 Lutego 1913. Rok XXXII.

„Nowa Reforma“ wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni poświątecznych. — Numer popołudniowy codziennie oprócz niedziel i świąt.

PRENUMERATA WYNOSI:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
w Krakowie	24 koron	12 koron	6 kor.	2 kor.
w Austro-Węgrzech: z jednorazową przesyłką poczt.	32 „	16 „	8 „	2 „ 70 h.
z dwurazową „	38 „	19 „	9 „ 50 h.	3 „ 20 „
w Państwie Niemieckiem	36 „	18 „	9 „	3 „
w innych państwach	48 „	24 „	12 „	4 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do Administracyi „Nowej Reformy“ w Krakowie. Nr. rach. poczt. Kasy Oszczęd. 857.484.

Redakcya: ul. Jagiellońska 10. Administracya: ul. św. Anny 3. — Telefon Redakcyi i Administracyi Nr 41, dla rozmów zamiejscowych 1572. — Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.

We Lwowie sprzedaż numerów po 6 halerzy: w Biurze dzienników S. Sokołowskiego, ulica Jagiellońska 8 i w Biurze Plohna, ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

Prenumeratę przyjmują:

zamiejscową: Administracya „Nowej Reformy“ i wszystkie urzędy pocztowe; miejscową: Administracya „Nowej Reformy“. — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hopcasa i A. Salomonowej, ul. Szczepańska 9; Biuro dzienników M. Hupczyca, ul. Jagiellońska 7; Trafika w Sukiennicach.

Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) przyjmują: we Lwowie Biura dzienników A. Buchstab, ulica Karola Ludwika L. 21. — S. Sokołowski, ulica Jagiellońska 8. — W Jarosławiu A. Amster. — W Tarnowie M. Rocksch. — W Wiedniu: Hermann Goldschmied (sprzedaż oddzielnych numerów), I Wollzeile 6. — M. Dukes Nachf., Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu). — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile). — W Paryżu Société Mutuelle de Publicité A. Lorette, directeur, Rue Rougemont 4.

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy“ za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 h., za każdy następny raz po 15 h. — Nadesłane po 60 h. od wiersza za każdy raz.

Głosy publiczne po 2 kor. od wiersza. Układ tabelaryczny, cyfrowy, skomplikowany, pierwszy raz 40 hal.

Załączniki do „Nowej Reformy“ (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia itp.) przyjmuje się za cenę 2 kor. od 100 egz. dla zamiejscowych, a 1 kor. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów.

Rozbicie układów o reformę wyborczą.

(*Telefonem*).

Lwów, 28 lutego.

Komisya dla reformy wyborczej zebrała się o godz 4; przystąpiono do głosowania. Przewodniczący dr Leo wniósł, aby głosowanie nad punktem 1 odłożyć na koniec głosowania. Na to się zgodzono. Punkty od 2 do 7 przyjęto dość znaczną większością według przedłożonego projektu. Przy punkcie 8-mym przyjęto ustęp 1 szy, przy drugim również Rusini nie stawiali trudności.

Przy ustępie 3-cim tego punktu zgłoszono wniosek pośredniczący następującej osnowy: „Podstawą ustroju organizacyjnego Rad powiatowych jest system zastępstwa interesów, a podstawą czynnego prawa wyborczego do Rad powiatowych płacone podatki realne“. Przy głosowaniu jednak większość oświadczyła się za stylizacyą projektu, mianowicie głosowało 13 za projektem, a 10 przeciw. „Za“ głosowała prawica i centrum, „przeciw“ demokraci, ludowcy i Rusini.

Wobec tego poseł K. Lewicki oświadczył, że on już przedtem zapowiedział, iż przyjęcie tej „petryfikacyi“ jest dla Rusinów niemożliwe i że uważają je oni za „casus belli“. Skoro więc większość tę petryfikacyę uchwaliła, on i jego towarzysze nie mają już tu nic do czynienia i uważają rokowania za zerwane. Potem posłowie ruscy **wyszli z sali, nie zgłosiwszy wotum mniejszości**, które prawdopodobnie przecież byłoby doprowadziło do wyrównania różnic.

Poseł Stapiński imieniem ludowców przyłączył się do secesyi Rusinów. Następnie przewodniczący Leo oświadczył, że wobec abstynencyi dwóch stronnictw zamyka posiedzenie komisyi.

Lwów, 28 lutego.

Wczoraj po południu odbyło się jeszcze jedno posiedzenie prezesów klubów polskich. Zdawało się, że wszystko pójdzie dobrze, liczono bowiem, że część konserwatystów krakowskich pójdzie razem z demokratami. Nadzieje te jednak zawiodły.

O godz. 4 po południu rozpoczęło się posiedzenie komisyi dla reformy wyborczej, przy udziale marszałka i namiestnika. Na wstępie dr Leo oświadczył, że zarządza głosowanie nad postawionemi zasadami projektu reformy wyborczej i nad zgłoszonemi do nich wnioskami i poprawkami. Dr Leo zaproponował też, aby głosowanie nad pierwszym punktem zasad, odnoszącym się do składu Sejmu, odroczono na koniec posiedzenia, po załatwieniu wszystkich innych punktów zasad, na co się zgodzono.

Punkty: II o zapewnieniu reprezentacyi mniejszości w okręgach kuryi miast cenzusowej i powszechnej i kuryi Izb handlowych i co do mandatów ruskich w kuryi wielkiej i średniej własności; III o jedno- i dwumandatowych okręgach; IV o głosowaniu w kuryi gmin wiejskich; V o mianowaniu marszałka i dwóch jego zastępców (jednego Polaka i jednego Rusina) przez cesarza; VI o składzie Wydziału krajowego z 7 członków; VII o mianowaniu przez marszałka dwóch członków Wydziału krajowego swoimi zastępcami w kierowaniu Wydziałem krajowym, zgodnie przyjęto.

Przy punkcie VIII, gdzie jest mowa o Radach powiatowych, zażądali konserwatyści petryfikacyi zasad, zawartych w ustawie z r. 1866, odnoszących się do trzech punktów: a) do systemu kuryalnego, b) do stosunku liczbowego poszczególnych kuryj, c) do sposobu wybierania w każdej kuryi. Na ustęp a) Rusini się zgodzili, nie podnosili też oporu przeciw ustępowi b). Natomiast co do ustępu c) **Rusini i wszystkie stronnictwa demokratyczne nie zgodziły się na petryfikacyę.** Przystąpiono jednak do głosowania. Punkt a) przyjęto. Przy punkcie b) konserwatyści oświadczyli się za stylizacyą obecnej ustawy z roku 1866, przeciw czemu oświadczyły się wszystkie grupy demokratyczne i Rusini.

Rozstrzygającem miało być głosowanie nad punktem c). **Konserwatyści odrzucili wszystkie zmiany, odnoszące się do tego punktu.** Za zmianami głosowało 10 członków komisyi, a mianowicie polscy demokraci, reprezentant narodowej demokracyi, ludowcy i Rusini; przeciw głosowali wszyscy konserwatyści, zasiadający w komisyi reformy wyborczej w liczbie 13.

Po wyniku tego głosowania oświadczył pos. Lewicki, że w dalszych obradach nie bierze udziału i **opuścił posiedzenie wraz ze wszystkimi Rusinami.** Takie samo oświadczenie złożył poseł Stapiński, poczem ludowcy także opuścili salę obrad.

Wobec opuszczenia posiedzenia przez dwie grupy zabrał głos poseł Leo i oświadczył, że uznając, iż dalsze obrady są bezcelowe, zamyka posiedzenie.

Wśród demokratów zapanowało ogromne oburzenie. Natomiast na twarzach konserwatystów zaobserwowano źle tajoną radość.

Po zamknięciu posiedzenia gmach sejmowy szybko opustoszał. Wielu posłów wyjechało zaraz ze Lwowa.

Czterodniowe obrady w sprawie reformy wyborczej we Lwowie kosztowały kraj przeszło 3000 koron, pobranych przez posłów tytułem dyet.

Opinia „Diła“.

Lwów. „Diło“ przewidywało już wczoraj koniec układów w sprawie reformy wyborczej. Dotyczący artykuł p. t. „Opór przeciw reformie wyborczej“ zakończyło wczorajsze „Diło“ słowami: „Kiedy więc polscy konserwatyści czepili się takiego pretekstu, aby nie dopuścić do załatwienia reformy wyborczej, to jestto znakiem pewnym i oczywistym, że reformy wyborczej nie chcą, Na zerwanie reformy wyborczej odpowie nasz ogół w kraju, a nasi posłowie w Wiedniu przedewszystkiem tam, gdzie na porządku dziennym stać będzie sprawa sanacyi finansów krajowych. Bez reformy nie będzie Sejmu, bez reformy nie dostanie kraj ani grosza zapomogi“.

Rada naczelna Polskiego Stronnictwa demokratycznego.

Lwów. Demokraci postanowili zwołać na 9 marca do Lwowa posiedzenie Rady Naczelnej Polskiego stronnictwa demokratycznego. Na porządku obrad znajdować się będzie tylko jeden punkt: Sprawa reformy wyborczej.

O wybory do Dumy w Warszawie.

(*Telegr. „N. Reformy“.*)

Petersburg. Prawicowcy i nacyonaliści postanowili głosować w plenum Dumy za zatwierdzeniem wyboru Jagiełły w Warszawie. Z uwagi, że wybory są nieprawidłowe w całem Królestwie Polskiem, nie można więc uznawać za nieprawidłowe wyborów w samej tylko Warszawie. — W rozmowach prywatnych prawicowcy i nacyonaliści oświadczają, nie krępując się bynajmniej, z całą szczerością, że wolą mieć w Dumie socyalistę Jagiełłę, niż Polaka w rodzaju poprzednich posłów z Warszawy.

Sprawa biskupa Ruszkiewicza.

(*Telegr. „Nowej Reformy“.*)

Petersburg. Doniesienia dzienników, jakoby biskup-sufragan warszawski, Kazimierz Ruszkiewicz, miał być uwolniony od kary z powodu procesu w sprawie rozwodu maryawitów, było nieścisłe. Zgodnie z prawem, kapituła metropolitalna warszawska przedstawiła ks. biskupa Ruszkiewicza, do zatwierdzenia jako administratora archidyecezyi warszawskiej i tylko na tem stanowisku go zatwierdzono. Rząd zaś, pragnąc obsadzić wakującą katedrę arcybiskupią w Warszawie, wszedł w porozumienie z kuryą w Rzymie. Arcybiskupem warszawskim jednak ma być nie ks. Ruszkiewicz, ale kto inny.

Strajk generalny na Węgrzech.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Budapeszt. Strajk generalny wybuchnie prawdopodobnie we wtorek. W poniedziałek zaś przyjdzie w Sejmie węgierskim do demonstracyi opozycyi. Rząd zamierza w drodze naglącej przeprowadzić reformę wyborczą, aby w ten sposób skrócić jak najbardziej czas trwania strajku generalnego.

Lukacs ma dobrą minę.

(*Tel. „N. Reformy“*).

Budapeszt. Wobec korespondenta „Esti Ujsza“ wyraził się wczoraj Lukacs, że wraca do domu z najlepszemi wrażeniami. Przekonał się ponownie, że ze strony decydującej oceniają sytuacyę bardzo spokojnie i objektywnie. Nagonka, skierowana przeciw rządowi, minęła się z celem i wywarła skutek przeciwny. Hr. Khuen Hedervary również oświadczył, że położenie rządu jest pomyślne.

Były minister oświaty hr. Jan Zichy oświadcza, że nie występuje z partyi pracy.

Budapeszt. Partya pracy zebrała się wczoraj na posiedzenie. Wiceprezydent Ghillaly omawiał proces Lukacsa i wyraził mu zaufanie partyi, za co Lukacs podziękował, zapewniając, że nie da się odstraszyć.

Z Izby panów.

(*Telefonem.*)

Wiedeń. Izba panów załatwiła wczoraj szereg ustaw, uchwalonych przez Izbę posłów. Nad ustawą o zmianie §§ 85 i 86 ustawy przemysłowej w sprawie zniesienia kar za złamanie kontraktu przez przemysłowych robotników pomocniczych, przeszła Izba do porządku dziennego. Uchwaloną przez Izbę posłów ustawę o epidemiach uchwalono we wszystkich trzech czytaniach.

Na drodze do pokoju.

(*Telefonem*).

Wiedeń, 28 lutego.

Różnica między wtorkowemi oświadczeniami Stuergkha o uzasadnionych nadziejach powszechnego złagodzenia sytuacyi, a wywodami „Fremden-Blattu“ w porannym numerze ze środy o istniejących innych trudnościach, wywołała wielkie poruszenie w kołach politycznych i prasie. Na wczorajszem posiedzeniu komisyi gospodarczej przyszło do dyskusyi na ten temat, zakończonej przyjęciem rezolucyi, wyrażającej ubolewanie, że autorytatywna deklaracya Stuergkha doznała osłabienia przez wysoce półurzędowe artykuły, inspirowane z biura ministerstwa spraw zagranicznych. W tej sprawie wniósł też poseł Hummer do kancelaryi Izby posłów interpelacyę, czy prezydent ministrów otrzymał upoważnienie do złożenia znanej deklaracyi i jak wytłómaczyć inspiracye urzędowe, które zaprzeczyły jego deklaracyi.

„N. Fr. Presse“, która przez krzykliwe przecenianie deklaracyi Stuergkha spowodowała niejako ów krytyczny artykuł „Fremden-Blattu“, atakuje w dalszym ciągu wczorajsze oświadczenie „Fremden-Blattu“, — stwierdzające brak istnienia różnic między deklaracyą Stuergkha a pierwszym swoim artykułem. „N. Fr. Presse“ w artykule, zakrojonym bardzo polemicznie, upiera się przy tem, jakoby istniały takie różnice między obu enuncyacyami i wskazuje na poruszenie, jakie panuje z tego powodu w kołach politycznych.

Cała ta polemika, w której uczestniczą i inne dzienniki wiedeńskie, odnosi się poprostu do metody traktowania bieżących problemów międzynarodowych. „N. Fr. Presse“ przez swoją tendencyę skrajnie pokojową wyśrubowuje wszystkie momenty na rzecz tej tendencyi i to z entuzyazmem, który zdaniem kół z Ballplatzu, może utrudnić oficyalną akcyę w sprawie wytknięcia granic Albanii. Z tego powodu Biuro prasowe ministerstwa spraw zagranicznych w pismach, bezwzględnie sobie oddanych, usiłuje skorygować zbyt optymistyczne sądy „N. Fr. Presse“.

Co do reunionu ambasadorów dowiaduje się „N. Fr. Presse“ ze strony poinformowanej, że wczorajsze zebranie nie zostało odwołane. Nie jest wykluczonem, że zebranie to jeżeli nie zostało w ostatniej chwili odwołane, zajęło się kwestyą albańską. — Co do sprawy sporu bułgarsko-rumuńskiego i pokoju między Turcyą a państwami bałkańskiemi, nie zaszły żadne zmiany.

Parlament a sytuacya monarchii.

(*Telefonem*).

Wiedeń, 28 lutego.

Pos. Hummer i tow. zgłosili wczoraj w parlamencie następującą interpelacyę do prezydenta gabinetu:

1) Czy prezydent gabinetu swe oświadczenie, złożone wobec zastępców niemieckich z Czech w sprawie sytuacyi zagranicznej rozumiał w tym duchu, jak dzienniki doniosły, czyli że jest uzasadniona nadzieja, iż w niedługim czasie nastąpi ogólne złagodzenie naprężenia?

2) Czy prezydent ministrów był do tego oświadczenia upoważniony przez urząd spraw zagranicznych.

3) Jeżeli tak jest, jak prezydent gabinetu wytłumaczy wysoce półurzędowe wiadomości w prasie, które to oświadczenie jego wprost zdementowały.

Wiedeń, 28 lutego.

Komisya gospodarcza zajmowała się wczoraj szeregiem protestów centralnego Związku kilku tkackich spółek czeskich z powodu nędzy i braku zajęcia robotników. Szereg mowców wskazał na wielkie szkody, poniesione przez szereg gałęzi przemysłu i rolnictwo, w szczególności przemysłu tkackiego z powodu obecnych stosunków politycznych. Mowcy wyrazili zadowolenie z powodu ostatniego uspokajającego oświadczenia hr. Stürgkha, które wywołało wszędzie bardzo korzystne wrażenie. Należy jednak bardzo ubolewać nad temi wczorajszemi wywodami w artykule jednego wysoce półurzędowego dziennika, który mógł osłabić doniesienie hr. Stürgkha.

Następnie postawiono szereg rezolucyj. Pos. Choc postawił rezolucyę z wezwaniem do rządu o pomoc dla przemysłu domowego w północnych Czechach ze względu na ogólne przesilenie gospodarcze, wywołane zarządzeniami na granicy i z prośbą, aby rząd austryacki u rządu wspólnego jak najenergiczniej się postarał o najrychlejsze cofnięcie tych zarządzeń.

Pos. Spacek wniósł rezolucyę z wezwaniem do rządu, aby na wypadek, gdyby się okazała konieczność mobilizacyi, zwołał korporacye parlamentarne, zarówno parlament, jak delegacye, dla współdziałania i parlamentarnego uchwalenia środków.

Pos. Freisler wniósł rezolucyę: 1) Wzywa się rząd, aby użył wszelkiego wpływu, by prośby, wniesione w sprawie uwolnienia rezerwistów z największym pośpiechem i najdalej idącą życzliwością były załatwione, jeżeli pochodzą od osób już dłużej powołanych do służby, a niezbędnych do utrzymania rodzin.

2) Wzywa się, aby rząd użył wszelkiego wpływu, by szereg gałęzi przemysłu dotknięty przez przesilenie gospodarcze, otrzymał odpowiedni udział w dostawach publicznych.

Pos. Hrasky wniósł rezolucyę, wzywającą rząd, aby z powodu powstałej przez niebezpieczeństwo wojny na wszystkich polach pracy publicznej stagnacyi, przyszedł z pomocą wszelkimi środkami i kredytami, stojącymi mu do dyspozycyi.

Pos. Licht, Freisler i Langenhahn postawili rezolucyę: Komisya gospodarcza wyraża pełne zadowolenie, iż prezydent ministrów wobec posłów niemieckich z Czech i zastępców przemysłu, złożył, o ile obecne stosunki na to zezwalają, uspokajające oświadczenie o sytuacyi zagranicznej, które też w najszerszych kołach wywołało wielkie zadowolenie; tembardziej należy ubolewać, iż oświadczenie, pochodzące z tej autorytatywnej strony, zostało ze strony wysoce półurzędowej, widocznie przez biuro prasowe ministerstwa spraw zagranicznych osłabione. Przez to ponownie wywołano ogólne zaniepokojenie i zachwiano zaufanie w stałość naszej polityki.

Po dłuższej dyskusyi wszystkie wniesione rezolucye przyjęto.

Demobilizacya.

Berlin, 28 lutego.

W tutejszych kołach politycznych potwierdzają, że niebawem nastąpi na granicy galicyjsko-rosyjskiej demobilizacya. Rokowania między Austryą a Rosyą mają przebieg bardzo pomyślny. Ogłoszenie tego nowego stanu rzeczy nastąpi jeszcze przed uroczystościami jubileuszowemi Romanowych.

Trzeba czekać na rezultaty wojny.

(*Tel. „N. Reformy“*).

Londyn. Biuro Reutera dowiaduje się ze źródeł dyplomatycznych, że obecne położenie w Albanii przedstawia się następująco: Chociaż należy się spodziewać ogólnego układu między mocarstwami co do głównych zagadnień odgraniczenia Albanii, to jednak dalszy ciąg stanu wojennego, zwłaszcza sytuacya pod Skutari w obecnej chwili bardzo utrudniają ostateczne lub formalne postanowienia. Jeżeli raz pokój będzie postanowiony, to z oświadczeń ostatniego tygodnia i z propozycyi, które już formułowano i które wywołały wielką ulgę w naprężeniu, zapewne wyniknie szybkie i przyjacielskie uregulowanie tej sprawy. Mimo ducha pojednawczości i solidarności, którą mocarstwa okazały w tych rokowaniach, nie można oczekiwać, żeby różne zasadnicze układy co do pewnych części Albanii mogły zmienić się w formalne i **rozstrzygające postanowienia, zanim dalszy ciąg wojny nie ustali jakiejś trwalszej sytuacyi.**

Reunion ambasadorów.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Londyn. Sir Grey i ambasadorowie zebrali się wczoraj po południu znów na naradę w ministerstwie spraw zagranicznych.

Wojna na Bałkanie.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Konstantynopol. Ogłoszony wczoraj biuletyn wojenny donosi: Koło Bulair i na linii Czataldży nic się nie zmieniło. Nieprzyjaciel ostrzeliwał i wczoraj Adryanopol, ale słabo. Wokoło twierdzy na wszystkich frontach odbywa się pojedynek artyleryi, głównie zaś na froncie wschodnim.

Sofia. Na wszystkich terenach wojennych operacye są wstrzymane wskutek niezwykłego mrozu i niepogody.

Belgrad. Urzędowo donoszą: Wobec ustania potrzeby akcyi wojennej przeniesiono naczelną komendę armii ze Skoplje do Niszu.

Belgrad. Bułgarski poseł Paprikow przybył tutaj. W politycznych kołach słychać, że jego pobyt ma znaczenie czysto militarne.

Z Adryanopola.

Berlin. — „Local Anzeiger“ donosi z Sofii: W przeciwieństwie do prywatnych doniesień, pochodzących ze źródeł tureckich, zapewniają tu na podstawie najnowszych doniesień z komendy armii oblężniczej, że siła odporna obrońców Adryanopola jest znacznie osłabiona. Ostatni jeńcy, jacy wpadli w ręce Bułgarów, są bardzo wyczerpani. Chleb, przy nich znaleziony, był niemożliwy do użycia. Charakterystycznem jest, że Turcy zaniechali od 18 dni wycieczek. Według wiarygodnych informacyj, w twierdzy znajdują się zapasy żywności, wystarczające jeszcze tylko na 10 dni. Codziennie zachodzą wypadki śmierci głodowej.

Posiłki serbskie pod Skutari.

Wiedeń. „W. Allg. Ztg.“ donosi z Belgradu: Korespondent nasz dowiaduje się z najlepszego źródła, że rząd serbski postanowił w porozumieniu z rządem greckim i czarnogórskim wysłać **bardzo znaczne posiłki pod Skutari na pomoc Czarnogórcom.** Posiłki te wsiądą w Salonikach na greckie okręty transportowe i wysadzone będą na ląd w trzech portach: Durazzo, San Giovanni di Medua i Antivari. Ten posiłkowy korpus ma liczyć 30.000 ludzi, 10 ciężkich dział oblężniczych, 24 dział polowych, korpus inżynierski i obfity park amunicyjny. Wojska te transportowane będą na 54 okrętach transportowych greckich, którym towarzyszyć będą dwa torpedowce.

Anglia a wyspy egejskie.

Konstantynopol. Gazeta „Tanin“ pisze, że **Anglia nie może się zgodzić na odstąpienie wysp tureckich Grecyi**, albowiem należą one do obszarów azyatyckiej Turcyi, za której integralność Anglia ręczy.

Rokowania o pokój w Petersburgu.

Paryż, 28 lutego.

Kilka dzienników ogłasza, jak się zdaje ze źródła półurzędowego, wiadomość, że obecnie odbywają się w Petersburgu między tamtejszym bułgarskim posłem a półurzędowym zastępcą rządu tureckiego **poufne rokowania w sprawie zawarcia pokoju między państwami bałkańskiemi a Turcyą.** Rząd rosyjski nie bierze w tych rokowaniach udziału. Turcya wybrała dlatego Petersburg jako miejsce rokowań, ponieważ spodziewa się, że pośrednicy będą tam mogli od Rosyi otrzymać ewentualnie rady w kierunku umiarkowania.

Wrzenie w Turcyi.

(*Tel. „N. Reformy“*).

Konstantynopol. Rząd wydał rozległe zarządzenia i poczynił środki ostrożności, aby zapewnić porządek i uniemożliwić wszelką próbę wywołania rozruchów, lub przewrotu.

Konstantynopol. Irade sułtańskie ponawia zakaz, wydany już dawniej, a zabraniający urzędnikom zajmowania się polityką.

Spisek na sułtana?

Moskwa, 28 lutego.

„Gołos Moskwy“ donosi z Konstantynopola: Odkryto tu **spisek przeciwko sułtanowi, którego miano strącić z tronu** i powołać na tron w jego miejsce ks. Sabbah Eddina. Wiele osób, wmieszanych w ten spisek, aresztowano.

Zbrojenia bez końca.

(*Telegr. „N. Reformy“.*)

Zbrojenia Rosyi.

Petersburg. W dobrze poinformowanych źródłach słychać, że rząd rosyjski zajmuje się kwestyą powiększenia rocznego kontyngentu rekruta, przez co **pokojowa stopa armii rosyjskiej będzie znacznie podwyższona.**

Zbrojenia Francyi.

Paryż. Na wczorajszem posiedzeniu Izby deputowanych minister skarbu Clotz wniósł przedłożenie, żądające **500,000.000** franków na przyspieszenie akcyi obrony narodowej. Motywa ustawy akcentują, że ostatnie wojny dowiodły niezbędności utrzymania armii na wysokości postępu techniki i nauki. Zmieniły się również zapatrywania na niektóre środki wojenne. Zamierzone na polu wojskowem zarządzenia wymagają wydatku 635 milionów. Minister zaleca przeprowadzenie tych zarządzeń w najkrótszym czasie i oświadczył, że mimo tych nowych wydatków ciężary nie będą podwyższone. Kwota 500 milionów franków potrzebną jest wyłącznie na różne uzupełnienia i budowle wojskowe w przeciągu pięciu lat.

Paryż. Jeden z dzienników donosi, że rząd zgodził się na poparty przez prezydenta gabinetu wniosek ministra wojny co do wprowadzenia ponownie trzyletniej służby wojskowej i niebawem przedłoży parlamentowi odnośny projekt.

Zbrojenia Stanów Zjednoczonych.

Waszyngton. Uchwalony przez Izbę reprezentantów budżet marynarki przewiduje budowę jednego okrętu wojennego, 6 kontrtorpedowców i 4 łodzi podwodnych. Koszt budowy tych okrętów wyniesie 111 milionów dolarów.

O sanacyę finansów krajów.

(*Telefonem*).

Wiedeń. Komisya finansowa załatwiła wczoraj podatek od totalizatora i rozpoczęła obrady nad ustawą o przekazywaniu kwot na rzecz krajów.

Na początku rozwinęła się dłuższa dyskusya formalna, ponieważ pos. Renner wniósł, aby zamiast wniosku referenta, który proponował przekazywanie na rzecz krajów dla sanacyi ich finansów, uchwalić wniosek posłów Pachera i Glöckbla, ażeby sumę tę przeznaczyć na uregulowanie płac nauczycielskich.

Pos. Diamand poparł ten wniosek, oświadczając, że finanse krajowe sejmów kuryalnych powinny być uzdrawiane przez same sejmy, zaś sumy przekazane powinny być przeznaczone dla polepszenia płac nauczycieli.

Pos. Wróbel oświadczył, że Koło polskie trwa przy zasadzie, iż kwoty, przekazane z podatku wódczanego, w pierwszej linii mają być zużytkowane na polepszenie płac nauczycieli, których płace mają być zrównane z płacami najniższych czterech rang urzędników państwowych. Co się więc tyczy Galicyi, niema niebezpieczeństwa, iż przekazane sumy będą na inne cele użyte.

Poseł Stransky wniósł odroczenie obrad do wtorku.

Wnioski pos. Stranskyego i Rennera odrzucono, poczem przystąpiono do obrad merytorycznych.

Poseł Steinwender wywodził, że z podatku wódczanego rząd na razie nie będzie korzystał, albowiem otrzymuje on tylko dotychczasową sumę 78 milionów koron, zaś podwyższenie, preliminowane mniej więcej na 60 milionów, będzie rozdzielone między kraje na podstawie porozumienia, jakie między stronnictwami przyszło do skutku, t. j. 35 milionów według klucza, ułożonego w roku 1901, uznającego „praecipuum" dla niektórych krajów południowych, 10 milionów według stosunku ludności z „praecipuum", a 15 milionów według klucza ludności bez „praecipuum". Co się tyczy przekazywania sum z podatku osobisto-dochodowego proponuje jako klucz stosunek podatku realnego. Prosi o przyjęcie tego kompromisu, który tylko z trudnością przyszedł do skutku.

Po przemowie posła Sustersicza obrady przerwano do dziś przed południem.

Ulgi w kredycie hipotecznym.

Wiedeń. Według § 7 ustawy o konwersyach z dnia 22 lutego 1907 r. traci się przyznane ulgi należytościowe na wypadek późniejszego podwyższenia stopy procentowej pretensyi hipotecznej poza pewne rozmiary. To postanowienie daje się bardzo dotkliwie czuć w obecnych stosunkach gospodarczych, które wywołały ogólne podwyższenie stopy procentowej i hipotecznej i może też ewentualnie doprowadzić do niezamierzonej przez ustawę szkody dla dłużników tabularnych. Rząd więc przedłożył Izbie posłów projekt ustawy, upoważniający ministra skarbu w pewnych okolicznościach do czasowego zawieszenia tego postanowienia ustawy, w których to okolicznościach z powodu nadzwyczajnych politycznych i gospodarczych stosunków daje się zauważyć ogólne podwyższenie stopy procentowej hipotecznej. Przez to ma się przeszkodzić, aby dłużnik tabularny obok szkody, powstającej dla niego z powodu podwyższenia stopy procentowej, jeszcze nie ponosił ciężaru z powodu zapłacenia wyższych należytości.

Pragmatyka i plan finansowy.

Wiedeń. W imieniu centralnego Związku austryackich urzędników państwowych zjawił się wczoraj wiceprezydent Gauernfeind w towarzystwie prezydenta stowarzyszenia urzędników państwowych Fibicha w parlamencie i konferował z przywódcami stronnictw w sprawie wprowadzenia w życie pragmatyki służbowej.

Imieniem chrześcijańsko-socyalnych oświadczył poseł Fink, że stronnictwo jego ze względu na pragmatykę służbową postanowiło zaproponować, aby także przez trzy pierwsze dni Wielkiego tygodnia Izba posłów odbywała plenarne posiedzenia, celem załatwienia planu finansowego. Zastępcy innych stronnictw oświadczyli, że zgadzają się na tę propozycyę.

Na dzisiejszem posiedzeniu konwentu seniorów zapadnie prawdopodobnie uchwała w tym duchu, aby plan finansowy załatwić jeszcze przed świętami.

Telegramy

z dnia 28 lutego.

Wellington. Przybyła tu pani Scott, wdowa po kapitanie Scocie. — Zawiadomiono ją o śmierci męża.

Ambasador austryacki w Petersburgu.

Petersburg Petersburski zastępca c. k. Biura korespondencyjnego został upoważniony przez austro-węgierskiego ambasadora hr. Thuna do oświadczenia, że wiadomość jednego z tutejszych pism, jakoby ambasador w ostatnim czasie kilkakrotnie prosił we Wiedniu o przeniesienie na inne stanowisko jest zupełnie nieprawdziwą. Faktem jest tylko, że ambasador z powodu niekorzystnego klimatu zachorował na influenzę, jednakże obecnie czuje się już zupełnie zdrowy.

Przeniesienie Prochaski.

Wiedeń. Jak dzienniki donoszą, dotychczasowy konsul austro-węgierski Prochaska zamianowany został konsulem w Rio de Janeiro.

Zamówienia dla marynarki.

Wiedeń. Subkomitet komisyi bankowej przesłuchiwał wczoraj ekspertów, powołanych z powodu dostaw dla marynarki, zamówionych zagranicą. Przewodniczą odczytał pismo prez. Sylvestra z zawiadomieniem, iż zarząd marynarki nie może uczynić zadość wezwaniu o przedłożenie aktów.

Pos. Glöckhl postawił wobec tego wniosek z ponowieniem żądania przedłożenia aktów.

Zysk „Živnostenskiej banki".

Praga. Rada nadzorcza Živnostenskiej Banki uchwaliła z czystego zysku, wynoszącego 8,219.000 koron, wypłacić dywidendę 7½%.

Projekty — nie dla Dumy.

Petersburg. Rada ministrów odrzuciła jako nienadające się do przedłożenia Dumie państwowej projekty, wniesione przez kadetów, a dotyczące wolności zgromadzeń i stowarzyszeń oraz wolności osobistej i reformy prawa wyborczego.

Kary za czytanie dzienników.

Petersburg. W oddziale mosiężnym fabryk prochu administracya wprowadziła kary za czytanie przez robotników dzienników postępowych, n. p. czytanie gazet radykalnych: „Prawdy" lub „Łucza" karane jest grzywną 3 rubli.

Kronika.

Kraków, piątek 28 lutego.

Kalendarzyk kościelny: 5 Ran P. J, Romana op.

Prognoza stacyi meteorologicznej w Wiedniu: Czasem pochmurno, chwilami opady, temp. wyższa, zach. mierne wiatry.

Teatr miejski imienia Słowackiego: Przedstawienie amatorskie

Koncert Wacława Kochańskiego w sali Starego Teatru o godz. 8 wieczór.

Podwieczorek T. S. L. w sali Saskiej.

Konferencya p. Tad. Micińskiego p. t.; „W obliczu wojny" w sali Kopernika w Collegium Novum o godz. 6 wieczór.

Kinoteatr Towarzystwa Szkoły ludowej (ul. Podwale 6) przedstawienia w dnie powszednie od godz. 4 po południu do 10·30 wieczór W niedziele i święta od godz. 3 do 11 wieczorem.

Wystawa „Rzeźba" w Towarzystwie Przyjaciół sztuk pięknych (plac Szczepański).

Salon Związku artystów ul. Bracka l. 6, dom „pod Meduzą" otwarty od godziny 10 do 1 w południe.

Wystawa przemysłowa w domu Towarzystwa technicznego (ul. Straszewskiego l. 28).

Teatr miejski we Lwowie: „Błyskawice".

Ludność Wielkiego Krakowa, obliczona przez miejskie Biuro statystyczne na środek roku 1913, wynosi 162.384 (w czem 9384 wojska), a ludność Podgórza w tym samym czasie 23.350, to znaczy Kraków i Podgórze razem 185.734 mieszkańców (w czem 9649 załogi wojskowej).

Przedstawienie amatorskie, które odbędzie się dzisiaj w teatrze miejskim na rzecz Pawlikowic i Rady opiekuńczej, rozpocznie się o godzinie 8 wieczór. Pozostałe bilety są do nabycia w kasie teatru.

Koncert Leona Cortillego (Hoffa) zapowiedziany na dzień 5 marca wzbudził żywe zainteresowanie w szerokich kołach muzykalnej publiczności, która pamięta zaledwie pierwsze kroki artystyczne śpiewaka przed odbyciem studyów u Jana Reszkego. Od tej pory p. Cortilli w Krakowie nie występował a do rodzinnego miasta dochodziły tylko nader pochlebne wieści o tryumfach śpiewaka, odnoszonych na scenach niemieckich takich, jak Elberfeld, Wiesbaden, Berno szwajc. a ostatnio Norymberga.

Niedawno artysta dał się słyszeć na koncercie w Berlinie, gdzie występ ten nazwano sensacyą sezonu i przyrównywano śpiewaka do Carusa. Interesująco dobrany program koncertu da sposobność artyście okazania szerokiej skali wszechstronności stylowej od Mozartowskiej koloratury do nowo-włoskiego weryzmu. Bilety rozchodzą się w żywem tempie.

My i Bałkan. Pod powyższym tytułem wygłosił wczoraj w sali starego teatru barwny odczyt p. Tadeusz Miciński, który niedawno powrócił z terenu walk na Bałkanie. Mowca podniósł najważniejsze momenty z historyi państw bałkańskich ze szczególnem uwzględnieniem Bułgaryi i jej niezwykle szybkiego rozwoju w ostatnich dziesiątkach lat. Przechodząc do wypadków z obecnej wojny, przytoczył budzące grozę opisy okrucieństw, popełnianych zarówno z jednej jak i drugiej strony wojującej. W sytuacyi państw związkowych bałkańskich a Polski mowca widzi pewną analogię — w ocenie sił naszych dochodzi jednak do wniosku, że pod wielu względami ustępujemy Bułgaryi, która, występując do walki, przedstawiała w każdym kierunku zwartą całość.

Odczyt prof. Dyboskiego p. t. „Kościół angielski a sprawa społeczna" odbędzie się na rzecz szkoły w Czechowicach dzisiaj w piątek o godz. 6 wieczorem w auli Collegium Novum. Prelegent poda charakterystykę działalności kościoła angielskiego w stosunku do tej tak żywotnej kwestyi; tem ciekawszy tó temat, iż daje możność porównania zachowania się kościoła angielskiego z tak rozległą akcyą kościoła katolickiego, zapoczątkowaną przez Leona XIII.

Cykl odczytów, urządzony staraniem Towarzystwa Bratniej pomocy uczniów Akademii sztuk pięknych, uzyskał ogólną sympatyę sfer krakowskiej inteligencyi. Dwa pierwsze odczyty pp. F. Jasieńskiego i K. Maszkowskiego zgromadziły na sali liczne grono słuchaczów. — Powodzeniu odczytów sprzyja zarówno udatny dobór tematów i prelegentów, jak i cel, którym jest fundusz Towarzystwa Bratniej pomocy uczniów Akademii sztuk pięknych. Najbliższym z kolei odczytem w zapowiedzianym cyklu będzie prelekcya znanego literata p. Józefa Albina Herbaczewskiego p. t. „Z dziejów mesyanizmu" dnia 2 marca. Ze względu na żywy już dziś pokup biletów na tę interesującą konferencyę, która zgromadzi jeszcze liczniejsze grono słuchaczy, komitet wybrał większą od dotychczasowej salę, a mianowicie salę rysunków wieczornych w gmachu Akademii sztuk pięknych (wejście od placu Matejki).

Zamykanie szynków w niedziele i święta.— W niedzielę 2 marca o godzinie 4 po południu odbędzie się w sali „Sokoła" w Krakowie wielki wiec, zwołany przez polską Radę katolicką, z następującym porządkiem dziennym: Zagajenie prezesa radcy dw. dra B. Wicherkiewicza; ustawodawstwo państwowe i krajowe, a zamykanie szynków w niedziele i święta — ref. dr Stanisław Biały, radca sądu krajowego, poseł do Rady państwa; Koncesye szynkarskie miejskie, a ograniczenie pijaństwa — referent T. Tabaczyński, inżynier kolei państwowych; dyskusya.

Sekcya kobiet Tow. pomocy przemysłowej urządza dwumiesięczny kurs kwieciarstwa sztucznego, począwszy od dnia 1 marca b. r. Bliższych informacyj udziela codziennie p. Justyna Kropaczkowa ul. Staszyca, 7, w godzinach przedpołudniowych.

W Palmową niedzielę dnia 16 marca odbędzie się staraniem „Tow. opieki nad młodzieżą szkół średnich" doroczna loterya spożywcza w sali Resursy urzędniczej w hotelu Saskim ul. św. Jana. Dochód przeznaczony na budowę bursy im. dra Jordana.

Wiec adjunktów i oficyantów. Dnia 24 b. m. odbył się w Krakowie wiec adjunktów i oficyantów pocztowych przy współudziale c. k. urzędników państwowych, urzędniczek i służby. Z posłów obecni byli pp. dr Marek, Daszyński, Stesłowicz, Rauch i Zieleniewski. Referat na temat dawno oczekiwanej regulacyi poborów wygłosił prezes centralnej grupy wiedeńskiej p. Oleksy, poczem przemawiali posłowie pp. Daszyński i Stesłowicz. Uchwalono rezolucyę, przypominającą ministrowi Zaleskiemu przyrzeczenie, dane przezeń 27 lipca z. r. z ministerstwa handlu na sumę, potrzebną na polepszenie bytu licznej rzeszy pocztowych adjunktów i oficyantów. Rezolucyę tę zakomunikowano min. Zaleskiemu telegraficznie.

Pożar wikliny i torfowiska. Wczoraj po południu wzywano dwukrotnie straż pożarną do akcyi ratunkowej: Pierwszy pożar wybuchł w Dąbiu, gdzie na znacznym obszarze zapaliła się wiklina. Na miejsce pożaru udał się III pluton straży pod komendą brandmistrza p. Naparstka i w godzinę ogień ugasił. — Tensam pluton ruszył następnie do Zakrzówka, skąd zaalarmowano o pożarze torfowiska. Akcyę ratunkową podjęli tam włościanie, przekopując grunt, by ogień zlokalizować; straż pożarna dokończyła dzieła i po ugaszeniu pożaru w godzinę później powróciła do koszar.

Sekcya narciarska akad. Klubu turystycznego we Lwowie organizuje wycieczkę na Czarnohorę po odbytych zawodach w Sławsku, w celu zapoznania gości z Krakowa z terenami narciarskiemi Karpat wschodnich. Wyjazd ze Sławska nastąpi w niedzielę 2 marca o godz. 6·41 wieczorem, następnie via Stryj—Stanisławów przyjazd do Worochty; w programie jest wejście na Howerlę i Bliźnicę.

Dzierżawa majoratów w Królestwie. Z Petersburga donoszą: Duma przyjęła ustawę, według której zezwala się wydzierżawianie majoratów w Królestwie Polskiem aż do terminu 24-letniego, z wyłączeniem żydów.

Protestował w dyskusyi przeciw temu poseł żydowski Bomasch. Dalej zastrzegali się przeciw temu ograniczaniu praw dzierżawy nie Rosyan poseł z partyi pracy Kerenskij i kadet Rodiczew. Poseł Markow z prawicy wystąpił w ostrych słowach przeciw żydom, przyczem wskazywał na afery mordów rytualnych. Mowę tę przyjęła lewica wrzawą i protestami.

Pogrzeb ś. p. Kniaziołuckiego. Z Wiednia telefonują: Przy nadzwyczajnie licznym udziale żałobnych gości odbył się wczoraj po południu pogrzeb b. szefa sekcyi i b. kierownika ministerstwa skarbu Kniaziołuckiego. Kondukt prowadził ks. Kuliński. Zwłoki poświęcone zostały w kościele polskim, w którym zjawili się wspólny minister skarbu Biliński, prezes ministrów hr. Stuergkh, ministrowie Zaleski i Forster, były prezes gabinetu br. Beck, naczelny mistrz ceremonii br. Chołoniewski, b. minister Korytowski, oraz wielu wysokich urzędników. Zwłoki złożono na wieczny spoczynek na centralnym cmentarzu.

W pogrzebie wzięli także między innymi udział: kniaź Puzyna, Homolacs, szefowie sekcyi: Ćwikliński, Madeyski, Keller, Kleeberg, Gałecki, Kosiński, radcowie dworu Morawski, Rosner, Struszkiewicz, Pilat, Twardowski, mecenas Doboszyński i sekretarz biura Rady ministrów dr Wysocki.

Samobójstwo skazańca. Z Paryża telegrafują: Apasz Carouy, zasądzony na dożywotnie ciężkie roboty w procesie przeciw bandzie apaszów, otruł się w więzieniu.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Michał Konopiński.

Ruch przejezdnych.

Kraków, 27 lutego.

HOTEL BELVEDERE, ulica Basztowa, l. 27, w pobliżu dworca kolej. (Pokoje od 2 koron. Łazienki, restauracya i kawiarnia na miejscu): Adam Aleksandrowicz z Nowego Targu, Józefa Szymańska z Zakopanego, Teodor Klimarek, Stanisław Kranz z Bielska, Emil Grass z Leresitz, Karol Holpern z Oświęcima, dr Władysław Chodaczek z Gródka Jagiellońskiego, X. Stefan Andrzaszewski z Fridmau, Jan Zlatuj z Myślenic, dr Leon Obershort z Przemyśla, Janowie Grabschajdowie z Warszawy, dr Stanisław Kortz ze Lwowa, Helena Posmecz z Rymanowa, Marcin Müller z Drohobycza, Fryderyk Fronzek z Jägersdorf, Józef Ditrich z Cieszyna, Teodorowie Fischerowie z Wiednia, Stanisławowie Kozłowscy z Warszawy, Gabryel Kudler z Przemyśla, Józefa Skomieska z Londynu, Rudolf Hoser z Wiednia, Józef Zajdler z Kranz.

Kursa telegraficzne.

Wiedeń, 27 lutego. Kursa giełdy wiedeńskiej:

Losy: a) procentowe: Austryac. zakładu kredytowego obl. prc. z r. 1880 3-proc. 276·—, Austryackiego zakładu kredyt. z obl. prc. z r. 1889 3-prc. 248·50, Uregul. Dunaju z 1870 r. 100 złr. 5-prc. 279·—, Węg. Banku hip. po 100 złr. 4-prc. 238·50, Pożyczka serb. prem. po 100 fr. 5 proc. 113·—, b) bezprocentowe: Budapeszteńskie (Basilica) 4 złr. 27·70, Zakł. kred. dla h. i p. po 100 złr. 48·—, Clary złr. 40 m. k. 190·—, Pożyczka m. Lublany 20 złr. 65·—, Czerwonego krzyża austryack. tow. 10 złr. 51·—, Czerwonego krzyża węg. Tow. 5 złr. 32·—, Losy fund arcyksięcia Rudolfa 10 złr. 80·—, Tureckie oblig. prem. kolei po 400 fr. 225·—, Tureckie oblig. prem. kolei prc 226·40, Losy kom. m. Wiednia z 1874 r. 488·—.

Wiedeń, 27 lutego. Zamknięcie wczorajszej giełdy popołudniowej notowano:

Akcye: Austr. Zakł. kred. 632·75, węg. Zakł. kredyt. 826·—, Anglobanku 338·—, Unionbanku 595·0, Länderbanku 515·75, Bankvereinu 511·75, Bodencredit 1203·—, Galicyjsk. Banku hipotecznego 642·—, Akcye praskiego Banku kredyt. —·—, Kolei państwowych 707·—, kolei południowej 114·25, kolei północnej 486·—, kolei czerniowieckiej —·—, Alpiny 1033·—, Rima Muranyi 713·75, Praskiego Tow. żelaznego 3435·—, Fabryki broni 938·—, Akcye tureckie tyt. 322·—, Gal. Karp. Tow. naft. 879·—, Obl. węg. indemniz. —·—, Renta majowa 84·45, Austr. renta koron. 84·60, Węgier. renta koron. 83·8, 56-letnie Listy Tow. kred. ziemsk. 83·60, 4% Listy Banku hip. 82·50, 4½% Listy Banku hip. 91·25, 5% Listy Banku hip. —·—, 4% Listy Banku kraj. 85·50, 4½% Listy Banku kraj. 92·—, 4% Gal. Obl. propin. 97·—, 4% Gal. pożyczka kraj. z r. 1893 83·20, 4% pożyczka m. Lwowa 84·, 4% pożyczka m. Krakowa 81·40, Losy tureckie 226·75, Marki 118·15, Ruble 254·50, Rosyj. pożyczka —·—, Skoda 822·0, Powsz. B. depoz. —·—.

Usposobienie lekko osłabione.

Wiedeń, 27 lutego. Cukier 22·35—22·45; 22·80—22·90 stały. Spirytus i nafta niezmienione.

Z drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska 10. Rządca drukarni L. K. Górski.